

Марія Шаповаленко,
студентка 2 курсу юридичного факультету
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

Етапи встановлення патронату над дієздатною фізичною особою*

Асистентська система також поширена в цивільному праві інших країн. Особливо добре вона працює в Німеччині (§ 1899 Німецького цивільного кодексу), Франції (§ 477 Французького цивільного кодексу) та Нідерландах (§ 383 (3) і 437 (3) Цивільного кодексу Нідерландів) [1, с. 115].

Існують також деякі відмінності в процедурах відбору та призначення помічників. Так, стаття 78 Цивільного кодексу України передбачає, що на прохання особи, яка потребує допомоги, ім'я помічника реєструється органами опіки та піклування і підтверджується відповідними документами. У нашій країні вибір помічника є прерогативою особи, яка потребує допомоги [2, с. 37], а тому вона є учасником договірних правовідносин, який може самостійно обирати помічника, оплачувати його послуги, визначати обсяг його компетенції та відкликати помічника у будь-який час [3, с. 45]. Зокрема, ч. 6 ст. 78 ЦК України передбачає, що особа, яка потребує помічника, може відкликати його в будь-який час, і в цьому випадку логічно, що повноваження помічника припиняються.

Аналіз положень чинного Цивільного кодексу України дозволяє дійти висновку, що оскільки саме особа, яка потребує допомоги, обирає помічника, оплачує його послуги та визначає обсяг повноважень помічника,

---

* Наукова керівниця – доцентка кафедри цивільного та господарського права Інна Горіславська

то лише вона може керувати діяльністю помічника, в тому числі відкликати його в будь-який час [3, с. 45].

По-перше, з її змісту випливає, що така реєстрація має здійснюватися на прохання особи, яка потребує допомоги. Стаття 78 Цивільного кодексу України не містить жодної згадки про згоду особи, яка надає допомогу. Оскільки правовідносини між особою, яка надає допомогу, та особою, яка потребує допомоги, виникають на підставі взаємної домовленості, логічно припустити, що згода на взяття на облік особи, яка надає допомогу, має бути взаємною. Залучення органу державної влади до надання допомоги є важливою обставиною і тому має бути обумовлено сторонами до підписання договору. Тому, реєстрація помічників повинна відбуватися або на підставі спільної заяви особи, яка потребує допомоги, та її помічника, або лише на підставі заяви особи, яка надає письмову згоду на реєстрацію помічника [4, с. 69].

По-друге, привертає увагу те, що реєструються лише імена помічників. На нашу думку, слід реєструвати не лише ім'я, прізвище та посаду помічника, а й обсяг його повноважень. Для цього до органів опіки та піклування необхідно надати копію договору про надання допомоги дієздатним особам, які за станом здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої права або самостійно виконувати свої обов'язки. Це пов'язано з тим, що основною метою реєстрації отримувача допомоги є не лише видача посвідчення отримувачу допомоги, але й захист отримувача допомоги від зловживань та шахрайства шляхом надання можливості державним органам здійснювати контроль за поведінкою отримувача допомоги. Щоб контролювати, відповідальні органи повинні знати, що саме вони повинні контролювати. Іншими словами, органи опіки та піклування повинні знати, що саме входить до їхніх завдань, щоб перевіряти, чи належним чином помічники виконують свої обов'язки. Детальні процедури проведення такої реєстрації та ведення реєстру помічників повинні бути викладені в Законі про опіку та піклування [5, с. 109].

У нашій країні, як уже зазначалося вище, стаття 78 Цивільного кодексу України не дає відповіді на питання про можливий контроль з боку органів опіки та піклування за наданням допомоги помічником дієздатній фізичній особі. Органи опіки та піклування лише реєструють ім'я цієї особи, тобто лише доводять і підтверджують вже встановлені відносини. Як підтверджує частина 6 статті 78 Цивільного кодексу України, органи опіки та піклування не можуть перешкоджати помічнику у виконанні його обов'язків. Тому можливість здійснення органами опіки та піклування наглядової функції по відношенню до помічників не видається доцільною. Однак на прохання особи, яка потребує допомоги, орган опіки та піклування може виконувати такі функції [6, с. 29].

Таким чином, відносини з приводу діяльності допоміжних організацій, які наразі є проявом унікальної правової конструкції, часто розглядаються як різновид соціальної роботи. Це суперечить цивільно-правовій природі благодійних організацій та негативно впливає на ступінь деталізації регулювання всіх аспектів відносин між благодійними організаціями та дієздатними фізичними особами, які за станом здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої цивільні права та виконувати свої цивільні обов'язки. Неможливість повною мірою реалізувати потенціал допоміжної організації як суб'єкта надання допомоги дієздатним фізичним особам, що стримується суперечливим характером нормативно-правової бази, яка регулює ці відносини, зумовлює необхідність подальших науково-теоретичних досліджень у цьому напрямі. Для того, щоб правова взаємодія між дієздатними особами та їхніми помічниками була здатна ефективно вирішувати поставлені суспільством і державою завдання, необхідний міцний фундамент, який забезпечить оптимальну реалізацію всього потенціалу таких правовідносин, закріпленого в законах, підзаконних нормативно-правових актах та домовленостях сторін. Необхідно створити нормативно-правові та регуляторні механізми.

Література

1. Макаренко О. В. Сторони у договорі про надання допомоги дієздатній фізичній особі (ст. 78 ЦК України). *Судова апеляція*. 2015. № 3 (40). С. 113–120.
2. Юнін О. С. Правовий статус помічника дієздатної фізичної особи за Цивільним кодексом України. *Теоретичні та практичні проблеми застосування норм цивільного, трудового та господарського права в сучасних умовах*. Зб. мат. Всеукр. наук-практ. конф. 2019. С. 36–37.
3. Юнін О. С. Надання допомоги дієздатній фізичній особі помічником за Цивільним кодексом України. *Південноукраїнський правничий часопис: Проблеми цивільного та господарського права*. 2017. № 2. С. 43–45.
4. Логвінова М. В. Вимоги до осіб, які можуть бути патронатними вихователями: питання до законодавчого підходу. *Університетські наукові записки*. 2016. № 58. С. 69-78.
5. Романюк У. В. Правова природа та зміст договору про патронат. *Університетські наукові записки*. 2018. № 2 (66). С. 95-110.
6. Кіріяк О. В. Договір про надання допомоги дієздатній фізичній особі. *Університетські наукові записки*. 2020. Том 19. № 5 (77). С. 22-30.

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Юридичний факультет

Кафедра теорії та історії держави і права

Рада аспірантів юридичного факультету

Студентська організація юридичного факультету

Студентський науковий гурток
«Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

XVII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

09 травня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

Матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»

П.78

Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 09 травня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 215 с.

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**